

Uczeń szkoły gimnazjalnej korzystający z konsultacji z doradcą zawodowym w Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży ma m.in. możliwość określenia dominującego typu/typów inteligencji – na podstawie *Kwestionariusza Wielorakiej Inteligencji H. Gardnera*. Przekazana uczniowi pisemna informacja z badań zawiera m.in. opis dominujących typów inteligencji.

H. Gardner, amerykański psycholog stworzył swoją **Teorię Inteligencji Wielorakich** w latach 80-tych ubiegłego wieku. **Inteligencja w ujęciu tej teorii to pewna umiejętność, zdolność, talent, którą posiada każdy człowiek.** Ludzie różnią się jednak stopniem nasilenia posiadanych inteligencji. Rodzaje informacji i zadania z jakimi mamy do czynienia od dzieciństwa determinują typ/typy wyróżniających się inteligencji.

Każdy z wyróżnionych przez H. Gardnera typów inteligencji można rozwijać m.in. poprzez zabawę, ćwiczenia czy motywowanie dziecka do eksperymentowania z różnymi sposobami uczenia się.

Poniższe przykłady/wskazówki zostały opracowane na podst. publikacji:

TRENDY uczenia w XXI wieku. Internetowy magazyn CODN nr 4/8 2006; Małgorzata Taraszkiewicz & Colin Rose „Inteligencje Wielorakie w klasie”, Seria: INSPIRACJE, Jak uczyć uczniów uczenia się.

INTELIGENCJA JĘZYKOWA (lingwistyczna)

- ✓ graj z dzieckiem w *Scrabble*, gry słowne; rozwiązujcie krzyżówki,
- ✓ graj w „*Państwa - miasta*” - określanie kategorii takich jak zwierzęta, rośliny, miasta, kraje, itp.
- ✓ motywuj dziecko do poznawania różnych rodzajów literatury,
- ✓ graj w „*Konsekwencje*” - ktoś zaczyna opowiadanie historii, następnie kolejno różne osoby dodają po jednym zdaniu,
- ✓ raz na jakiś czas zachęcaj dziecko do napisania opowiadania lub wiersza (w sklepach dostępne są płyty CD zawierające różne obrazki i dźwięki umożliwiające stworzenie dobrego tła do opowiadania),
- ✓ poproś dziecko o wyrażenie zdania na wybrany temat,
- ✓ zachęcaj dziecko do przekonywania innych w rozsądny sposób do swojego punktu widzenia,

- ✓ omów z dzieckiem jakąś postać np. z filmu – dlaczego zachowała się, postąpiła w dany sposób, itp.
- ✓ zachęcaj dziecko do stosowania opisowego języka, budowania złożonych zdań,
- ✓ zadawaj pytania: „dlaczego?“, „jak dokładnie?“, skłaniaj do częstych wypowiedzi i zwracaj uwagę na ich poprawność gramatyczną.

INTELIGENCJA MATEMATYCZNO-LOGICZNA

- ✓ wykonuj z dzieckiem czynności wymagające przestrzegania kolejnych instrukcji, np. gotowanie czy majsterkowanie,
- ✓ graj z dzieckiem w zgadywanki arytmetyczne,
- ✓ graj z dzieckiem w szachy (które dodatkowo rozwijają inteligencję wizualno-przestrzenną),
- ✓ graj z dzieckiem w *Warcaby*, *Kółko i krzyżyk*, gry strategiczne, np. *Statki* czy gry planszowe, np. *Chińczyka*
- ✓ graj z dzieckiem w gry karciane, np. w *Remika*,
- ✓ spróbuj zachęcić dziecko do ćwiczenia z przewidywaniem co wydarzy się w filmie lub programie tv,
- ✓ zadawaj stymulujące pytania, np. „*Co wydarzyłoby się w wyniku....?*“,
- ✓ szukaj sposobów na wyciąganie wniosków z programów telewizyjnych lub dyskutuj z dzieckiem na różne tematy przy pomocy wzoru ZPI (Z – za, P – przeciw, I – I co dalej?),
- ✓ omawiaj z dzieckiem wady i zalety głównych wydarzeń z danego tygodnia,
- ✓ graj z dzieckiem w 20 pytań – wymyśla się jakiś przedmiot i druga osoba ma 20 pytań, żeby zgadnąć, o jaką rzecz chodzi. Odpowiadać można tylko „tak” lub „nie”. Pytania powinny zmierzać do zawężenia możliwej odpowiedzi,
- ✓ wymyśl kod i zapisz wiadomość z jego zastosowaniem – następnie poproś dziecko, żeby go rozszyfrowało,
- ✓ zachęcaj dziecko, żeby przekonało Cię przy pomocy przemyślanych argumentów, że np. czas podwyższyć kieszonkowe☺
- ✓ grajcie w „*Fizz-Buzz*”: zaczynacie wspólnie liczyć od 1 i gdy ktoś dociera do 3 lub wielokrotności 3 (6, 9, 12, itd.), zastępuje liczbę przy pomocy słowa „Fizz”. Gdy ktoś dochodzi do 5 lub jego wielokrotności, powinien zastąpić liczbę słowem „Buzz”. 15 i 30 to „*Fizz Buzz*”.

INTELIGENCJA WIZUALNO-PRZESTRZENNA

- ✓ zachęcaj dziecko do rysowania: zakup dziecku zeszyt do rysowania – poznanie różnych technik rysowania w dzieciństwie bardzo pozytywnie wpływa na rozwój inteligencji wzrokowej,

- ✓ zachęcaj dziecko do przedstawiania różnych informacji w formie graficznej,
- ✓ graj w grę „*Mentalna zabawa w chowanego*”: myślisz o czymś, co mentalnie chowasz w swoim domu i zadaniem dziecka jest znalezienie tej rzeczy – tylko przy pomocy pamięci wzrokowej planu domu i znajdujących się w nim przedmiotów,
- ✓ wspólnie rysujcie to, co przychodzi Wam do głowy,
- ✓ zachęcaj dziecko do tworzenia różnych prezentacji multimedialnych,
- ✓ zachęcaj dziecko do fotografowania czy posługiwania się kamerą podczas wycieczek,
- ✓ szukaj z dzieckiem wzorów w chmurach lub liściach,
- ✓ zaprojektujcie idealny dom, idealną sukienkę, kurtkę, itp.,
- ✓ planujcie swoje wycieczki w różne miejsca: zachęcaj dziecko, aby jak najczęściej korzystało z map,
- ✓ przekonaj dziecko, żeby odbyło wyobrażoną rozmowę z ludźmi z historii, o których się uczy, lub żeby wyobraziło sobie wyprawę po różnych miejscach geograficznych, czy żeby wyobraziło sobie zmniejszenie się i przebiegnięcie wokół narysowanego kształtu geometrycznego,
- ✓ wypróbuj z dzieckiem modelowanie w glinie,
- ✓ zagraj z dzieckiem w słownik obrazkowy,
- ✓ zachęć dziecko, żeby w wyobraźni przećwiczyło coś, co musi zrobić – np. odczytało swoją rolę z przedstawienia, przebiegło wyścig lub zagrało w meczu.

INTELIGENCJA RUCHOWA (kinestetyczna)

- ✓ graj z dzieckiem w „*Szarady*” – nie tylko pokazując na migi tytuły książek lub filmów, ale nawet nonsensowne wyrażenia; dodawaj wyrażenia, które będą wymagały wizualizowania tego, jak przedstawić emocje takie jak np. smutek, złość, zazdrość,
- ✓ wymyśl nową grę rodzinną – zapytaj każdego z członków rodziny, w co lubi grać i spróbuj wymyślić grę, która zawiera najlepsze elementy ulubionych gier,
- ✓ zachęcaj dziecko do wymyślania różnych nowych gier,
- ✓ zachęcaj dziecko do odgrywania różnych ról,
- ✓ umożliwiasz dziecku przeprowadzanie różnych eksperymentów i doświadczeń,
- ✓ naucz się żonglować chusteczkami i piłeczkami – to doskonałe ćwiczenie na koordynację wzrokowo-ruchową,
- ✓ zachęcaj dziecko do pływania i uprawiania co najmniej jednej dyscypliny sportowej,
- ✓ naucz się wspólnie z dzieckiem jakiegoś tańca.

INTELIGENCJA MUZYCZNA (słuchowa)

- ✓ spróbuj wypowiedzieć fragment z książki przy pomocy innego akcentu i z podkreślaniem innych słów kluczowych,
- ✓ nagrywajcie różne dźwięki i uporządkujcie je tak, aby opowiedziały całą historię przy pomocy samych dźwięków,
- ✓ wymyślaj z dzieckiem rymowanki, piosenki i wiersze,
- ✓ ilustruj z dzieckiem opowiadania efektami dźwiękowymi,
- ✓ umożliwaj dziecku kontakt z różnymi rodzajami muzyki czy tworzenie muzyki,
- ✓ zwracaj dziecku uwagę na to, w jaki sposób muzyka jest używana do tworzenia nastroju i napięcia np. w filmach,
- ✓ pokaż, w jaki sposób różne utwory muzyczne mogą zmieniać nastrój i zapytaj dziecko, jak się czuje słuchając różnych rodzajów muzyki,
- ✓ siadajcie całkowicie bez ruchu i spróbujcie zidentyfikować wszystkie dźwięki, jakie są wokół was.

INTELIGENCJA INTERPERSONALNA

- ✓ przeglądaj z dzieckiem zdjęcia w książce, gazecie lub obrazy z albumu i rozmawiaj o tym, co czują i myślą przedstawieni w nich ludzie,
- ✓ zaprezentuj dziecku jak słuchać innej osoby: z pełną uwagą, odtwarzając to, co usłyszałeś i jakie uczucia dziecka zrozumiałeś, zanim wyrazisz swój własny punkt widzenia,
- ✓ zagrajcie w rysunkowy słownik – dziecko ma za zadanie zgadnąć wyrażenie z narysowanego obrazka,
- ✓ poleć dziecku odtworzenie prostego obrazka, na który patrzysz, poprzez przekazanie mu wyłącznie instrukcji słownych,
- ✓ zachęcaj dziecko, żeby się z Tobą kłóciło☺ jednak zasady są takie, że argumenty muszą być przemyślane i logiczne,
- ✓ stwórz herb Waszej rodziny, który zawierać będzie wszystkie szczególne umiejętności i osiągnięcia każdego z jej członków,
- ✓ powierz dziecku odpowiedzialność za zaplanowanie rodzinnego wyjścia z domu,
- ✓ poszukaj okazji, żeby wspierać i zachęcać innych członków rodziny i chwalić ich osiągnięcia,
- ✓ oglądając wspólnie program lub film przeanalizujcie, w jaki sposób aktorzy poruszają się i mówią, żeby przekazać to, co myślą i czują,
- ✓ od czasu do czasu „uczcie się wspólnie” pracy domowej : każdy bierze udział ucząc innych,
- ✓ poszukaj książek zawierających powtórki różnych tematów i zagraj w „1000 pytań”.

INTELIGENCJA INTRAPERSONALNA

- ✓ pokaż dziecku, że sam również wyznaczasz sobie cele i robisz plany: dziecko uczy się więcej z tego, co robisz, niż z tego, co mówisz!
- ✓ zachęcaj dziecko do traktowania wszystkich błędów jako szans na wyciągnięcie wniosków na przyszłość – „Czego możesz się nauczyć z tej pomyłki, żeby następnym razem wypaść lepiej?”
- ✓ zachęć dziecko, żeby prowadziło pamiętnik, dziennik,
- ✓ zachęć dziecko do mówienia na głos, gdy zabiera się za nowe zadanie,
- ✓ skupiaj uwagę dziecka na jego mocnych stronach (ale też słabościach) w zakresie różnych inteligencji i na technikach, które działają najlepiej w jego przypadku (możesz też poprosić o takie informacje wychowawcę, pedagoga czy psychologa szkolnego),
- ✓ zachęcaj dziecko do analizowania wszystkich jego możliwości, zalet, osiągnięć – np. w kontekście planowania przyszłości zawodowej,
- ✓ zachęć dziecko do czytania literatury dotyczącej rozwoju osobistego,
- ✓ szukaj okazji, żeby dyskutować o ważnych tematach mających etyczny lub moralny wymiar – i proś dziecko o wyrażenie opinii.

INTELIGENCJA PRZYRODNICZA

- ✓ poznawajcie i zwracajcie uwagę na pogodę i to, co ją powoduje,
- ✓ zachęcaj dziecko do obserwacji zmian zachodzących w przyrodzie w ciągu roku,
- ✓ zachęcaj dziecko do zbierania okazów fauny i flory,
- ✓ uwrażliwiał dziecko na ochronę środowiska, zwracaj uwagę na segregację śmieci,
- ✓ uwrażliwiał dziecko na zwierzęta, zwłaszcza te bezdomne, a jeśli jest taka możliwość to pozwól mu zaadaptować zwierzę ze schroniska,
- ✓ zachęcaj dziecko do uprawiania roślin,
- ✓ odwiedzaj z dzieckiem ogrody zoologiczne, muzea przyrodnicze,
- ✓ oglądaj z dzieckiem programy i filmy przyrodnicze.

Opracowanie:
Elżbieta Swat-Padrok

